

Kartan valtaa: Koululaistehtävät

Näyttely rakentuu sananvapauden ja tietämisen tematiikan ympärille. Keskeisenä kysymyksenä näyttelyssä on, mitä kartoilla on haluttu omana aikanaan kertoa, miten niillä on haluttu vaikuttaa ja mitä tietoa niistä on jätetty pois? Jo yksissään näiden kysymysten pohtiminen avaa oppilaille näkemyksiä niin menneeseen maailmaan kuin nykypäivään ja näyttelyn avulla voidaankin pohtia laajemmin sananvapauden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Oppilailta ei oleteta yhtä oikeaa vastausta, vaan tärkeämpää on pohtiminen karttojen tarkoituksista.

Tehtäviä tukeva materiaali löytyy osoitteesta lokistories.fi hakusanalla #kartanvaltaa tai näyttelyssä olevien QR-koodien avulla.

Tarvittaessa lisätietoja kartoista antaa John Nurmisen Säätiön kokoelma-asiantuntija Lauri Kaira, 050 511 6274, lauri.kaira@jnfoundation.fi.

Olaus Magnus: Carta Marina ja Pohjoisten kansojen historia:

1. Olaus Magnus kuvasi kartassaan Carta Marina Pohjolan ihmisten elämää kuvin. Millaisia tapoja hän kartassaan kuvaa?
2. Carta Marinan ja Pohjoisten kansojen historian avulla Olaus Magnus pyrki todistamaan Rooman piispalle, kuinka tärkeän alueen katolinen kirkko oli menettämässä protestanteille. Mitä tapahtumia Ruotsissa ja Pohjolassa oli tapahtunut ennen kartan julkaisua vuonna 1539? Miten kehitys jatkui kartan julkaisun jälkeen Ruotsissa? Millaisia kirkolliseen tapaperinteeseen pohjautuvia tapoja Magnus kartassa esittää ja miksi?

Frederick de Wit: Totius Europae Littora Novissimé Edita. Pascaert vetoonen de alle de Seecusten van Europa., Asterdam 1675.

3. De Witin laatimasta kartasta puuttuu Pohjanlahti. Miksi?
4. Miksi Ruotsi halusi suojata omia, valtakunnan sisälle jääviä vesialueitaan ennen 1600-luvulla ja vielä pitkälle sen jälkeen?

Herman Moll: A New map of Denmark and Sweden According to the Newest and most Exact Observations. Lontoo n. 1733

A new and exact map of Sweden and Norway corrected from the best observations communicated to the Royal Society at London & the Royal Academy at Paris &c. Bowen, Emanuel 1717.

Magnus Ducatus Finlandiae. Auct. Andrea Bureo Sueco, c. 1660.

5. Miksi kartat tarkentuivat 1700-luvulla enemmän kuin aikaisempina vuosisatoina?
6. Miksi ruotsalaisille oli tärkeää rakentaa omaa identiteettiään ja vahvistaa patriotismia suuren Pohjan sodan jälkeen?

K. G. Ekebon: Karta öfver Finlands Södra Skärgård: Pellinge–Lovisa–Pyttis-Fagerö utgifven af K.G. Helsingfors, 1886, 1894.

7. K. G. Ekebon julkaisi karttansa 1800-luvun lopulla. Salaisen tiedon levittäminen oli uhkarohkeaa kansalaistottelemattomuutta. Millainen ilmapiiri Suomessa 1800-luvun lopulla vallitsi ja miksi?
8. Olisiko karttojen julkaiseminen ollut mahdollista vielä 1890-luvulla?

Frederick, W. Rose.: Serio-Comic Map of Europe: Angling in Troubled Waters. 1899 (2018).

9. Mihin tapahtumiin 1800- ja 1900-luvun vaihteessa kartta viittaa?
10. Millaisina valtioina Euroopan valtiot esitetään ennen ensimmäistä maailmansotaa?

Merenkulkuhallitus: Tukholma – Helsinki – Leningrad, 1966.

11. Kartta on julkaistu kylmän sodan aikana. Kuinka pitkälle Neuvostoliiton vaikutusvalta yletyi Itämeren etelärannalla?
12. Miksi ilmaisua Itämeri – rauhan meri voidaan pitää propagandistisena?

Antti Räike / SYKE: Ihmistoiminnoista aiheutuva fosforikuorma (t/a) Suomesta Itämereen vuosien 2008–2012 keskiarvona, 2015.

13. Mitä kaikkea kartalla voi tehdä suunnistamisen ja paikanmäärityksen lisäksi?

Google Maps

14. Satelliittipaikannuksen ja kehittyvän sekä nopeutuvan tiedonsiirron myötä kartan valta on taas kerran saanut uuden merkityksen. Toisaalta yhä suurempi käyttäjäkunta pääsee käsiksi valtavaan määrään tietoa ja dataa, mutta millä hinnalla? Mitä negatiivisia ilmiöitä on olemassa kun käyttäjä luovuttaa paikantamistietojaan ja muita tietoja palvelun tarjoajalle?